

Inhoudsopgave

Om te beginnen

Aanvangslied : 27: 1,4,7

Stil gebed

Bemoediging

Groet

Inleiding op de dienst

Lied 663: 1,2

Kyriegebed – na de woorden: zo bidden wij:

Heer ont ferm U, Heer, ont ferm U, Heer, ont ferm U.

Glorialied: 538, 1,2,4

Het Woord

Gebed om verlichting met de Heilige Geest

Lezingen

OT: Psalm 51

Lied: 90: 1,8

NT: Johannes 1:1-5

Lied 656:1,2,3

Verkondiging

Meditatief orgelspel

Lied 791

Het antwoord

Dienst van de gebeden.

Danken/Voorbede/Stil gebed/Gezamenlijk Onze Vader

Dienst van de gaven

Collecten

Slotzang 655

Heenzending en zegen

Zegen

Amen (3 x gezongen)

12 mei 2024 Groene Tuinkerkerk IJsselmonde

Om te beginnen

Aanvangslied : 27: 1,4,7

Stil gebed

Bemoediging

Onze hulp is in de Naam van de Heer, die hemel en aarde gemaakt heeft, die trouw blijft tot in eeuwigheid en niet laat varen het werk van Zijn handen.

Groet

Genade zij u en vrede van God onze Vader en onze Heer Jezus Christus, in gemeenschap met de heilige Geest.

Amen.

Inleiding op de dienst

De Latijnse naam van deze zondag is Exaudi. In het Nederlands is dit Verhoor. Genoemd naar Psalm 27:7. In Protestantse kerken noemen we deze zondag 'Wezenzondag'. Jezus is heengegaan en de Heilige Geest is nog niet uitgestort. We zijn en voelen ons verweesd omdat Hij niet meer onder is. We zullen het in de tijd tussen Hemelvaart en Pinksteren moeten doen in geestelijke verbondenheid met God en met Jezus, in een wereld die het ons niet gemakkelijk maakt.

Wij denken aan de vele slachtoffers van oorlogsgeweld in het Midden-Oosten, Oost-Europa, Afrika.

Miljoenen mensen zijn op de vlucht op zoek naar veiligheid. Mensen die achtergebleven zijn levend onder de dreiging van de vernietiging van hun huis, dorp of stad.

Elke dag op zoek naar eten, energie en water, niet wetend of ze de morgen levend zullen halen. Elke dag verlangend naar vrede.

Zo bidden wij...

Allen: Kyrie eleison. Heer, ontferm U.

Wij denken aan de mensen die slachtoffer zijn geworden van de Taliban, IS en Islamitische militieën in Afrika.

Wij denken in het bijzonder aan de kinderen die ontvoerd worden, verkracht en gehersenspoeld om als kind soldaat mensen te mishandelen en te doden. Elke dag, buiten hun wil, trauma's aan hun leven toevoegend.

Zo bidden wij...

Allen: Kyrie eleison. Heer, ontferm U.

Wij denken aan de mensen die zich grote zorgen maken over de politieke ontwikkelingen die we overal in de wereld zien.

Machthebbers die de politiek voor eigen belangen gebruiken.

Een beroep op bescherming van mensenrechten is al een reden om als staatsgevaarlijk gezien te worden en in de gevangenis of werkkampen te belanden.
Zo bidden wij...

Allen: Kyrie eleison. Heer, ontferm U.

Wij denken aan de mensen die niet vrijuit het geloof in U mogen leven In steeds meer landen staat de godsdienstvrijheid onder druk en voelen mensen zich daarom buitengesloten.

Zo bidden wij...

Allen: Kyrie eleison. Heer, ontferm U.

Wij denken aan de mensen die zich het slachtoffer voelen van het beleid om de problemen met het milieu het hoofd te bieden.

De traagheid waarmee de politiek hen aan het lijntje houdt breekt velen op.

Ze maken zich grote zorgen om hun eigen toekomst en dat van hun bedrijf. Velen houden het psychisch niet vol.

Zo bidden wij...

Allen: Kyrie eleison. Heer, ontferm U.

Wij denken aan onze Joodse Nederlanders die door welke oorzaak ook steeds meer te lijden hebben van antisemitische uitlatingen.

Herinneringen aan de Tweede Wereldoorlog en de pogroms komen boven. Ze voelen zich veilig meer. Synagogen en scholen moeten beschermd worden.

Zo bidden wij ....

Allen: Kyrie eleison. Heer, ontferm U.

AMEN.

Glorialied: 538, 1,2,4

Het Woord

Gebed om verlichting met de Heilige Geest

In het begin was het Woord, het Woord was bij God en het Woord was God. Het was in het begin bij God.¹ Ook vanmorgen openen wij de Bijbel waarin deze oeroude woorden staan opgetekend.

U hebt zichzelf eertijds aan de mens bekend gemaakt en doet dat nog steeds, elke dag opnieuw in Woord en Sacrament en levensstijlen.

Open ons hart en hoofd door Uw Heilige Geest en maak dat de woorden ons aanspreken en aanzetten tot een leven waarin wij U als bron van ons bestaan erkennen en daaruit leven en laten leven,

Uw naam tot eer. AMEN.

---

¹ Johannes 1:1

Lezingen

OT: Psalm 51

Lied: 90: 1,8

NT: Johannes 1:1-5

Lied 656:1,2,3

Verkondiging

Gemeente van Jezus Christus, broeders en zusters,

Woorden doen ertoe. Ze kunnen ons maken of breken. Ze beschuldigen of verdedigen. Woorden verwijzen naar werkelijkheden die wij beleven zoals emoties, gevoelens van vreugde of dankbaarheid. Die wereld die wij beleven of beleefd hebben gaan in ons open, wij horen onszelf spreken, onze woorden werken in op anderen, maken contact, we spelen met taal. Een onmisbare functie van iedere taal is haar verwijzende functie. Voortdurend verwijzen wij in ons spreken naar 'werkelijkheden', openen wij 'werelden'.

Wie vanuit deze verwijzende functie de psalmen leest, komt ogen en oren tekort.

Er is sprake van hemel en aarde, kwaadaardigheid, ziekte, onrecht, rechtspraak, pelgrimage, het heiligdom op de Sion, donder en bliksem, zonde en erkenning, arbeid en liefde, Ingrijpende gebeurtenissen trekken aan ons geestesoog voorbij: schepping, uittocht, ballingschap. De hoofdrolspeler is God. Hij kan

weliswaar niet worden vastgelegd in enig statisch beeld, maar intussen is Hij wel in alles beeldend werkzaam: leraar, koning, herder, wreker, beschermer.

De andere hoofdrolspeler is het sprekende ik. Die met woorden informatie geeft over zijn of beleving van de werkelijkheid. Woorden van afkeer, voorkeur, ironie, kwaadheid, deernis, blijdschap.

Het sprekende ik probeert de ander de ander te overtuigen, te vertederen, te verbeteren, over te halen. We roepen hem te hulp, ter verantwoording, verwijtend hem of haar laksheid, sporen hem aan het goede te doen, waarschuwen hem of haar voor gevaar.

De psalmen geven ons een inkijkje hoe het volk Israël met hun God omgaan. Ze gaan over wat ze meemaken in hun leven. Vreugdevolle en droevige momenten. Als ze er doorheen zitten en geen uitweg meer zien hoe ze eruit moeten komen. Dan richtten ze zich tot hun God. De redding moet komen van Hem omdat die op aarde niet te vinden is.

De psalmen zijn voor ons een waardevolle bron omdat ze ons hoop bieden dat er een God is die eeuwig trouw is en perspectief biedt aan elk mens. Het is mijn overtuiging dat dit nu nog zo is.

Wat wil David ons duidelijk maken met Psalm 15?

Willen we de tekst van Psalm 15 goed interpreteren dan moeten we hem lezen in relatie met Psalm 14 en Psalm 16.

David denkt in deze psalmen na over mensen die bewust God buitensluiten in hun leven. Hij heeft het dus niet over de onwetende of de ongelovige, de atheïst. Het gaat dan niet alleen om zijn denken. Nee het gaat veel dieper. De dwaas sluit God buiten in zijn hart en dat wordt zichtbaar in zijn handelen. Het hart is het centrum van zijn bestaan. Als zijn handelingen vloeien daaruit voort en maken duidelijk dat hij het bestaan van God negeert.

De gedachte dat er geen God is, betekent niet zozeer het loochenen van het bestaan van God, wat de atheïst doet. De dwaas is iemand die doet alsof God er niet is. Voor hem betekent dat dat dit zijn overtuiging is. Voor hem of haar geldt dat als God zich niet laat zien, Hij er niet is. Je hoeft dus met Hem geen rekening te houden.

Als er geen rekening wordt gehouden met God, heeft dat dus ook schadelijke gevolgen voor de omgeving van de dwaas. Er is een onlosmakelijk en onmiskkenbaar verband tussen het godsdienstige verval en het sociale verval. Wie God buitensluit, wordt een ramp voor zijn medemensen, de samenleving.

Voorbeelden hiervan zijn: ik eerst en dan de rest. Ik bepaal zelf wat mijn normen en waarden zijn. David ziet dat er geen goeddoen is bij dwazen. Hij ziet wel dat er een overvloed is aan verderf en gruwelijkheden. Goeddoen kom in hen niet op. Mensen kunnen wel

menen dat ze goeddoen als ze een deel van hun vermogen weggeven aan goede doelen. Ze geven niet omdat God hun dat zegt, want aan Hem hebben ze geen boodschap, maar ze geven omdat het een goed gevoel geeft. Zij bepalen wat goeddoen is en houden geen rekening met wat God als 'goeddoen' beoordeelt. De conclusie is dat er niemand is die goeddoet, zet een streep door alle menselijke liefdadigheid.

David vraagt zich af wat God, die vanuit de hemel neerziet op zijn schepping en Zijn schepselen, de mensenkinderen, hier mee doet. God kijkt rond en onderzoekt om te zien of er iemand verstandig was. Maar die vindt Hij niet: 'zij zijn allen afgedwaald' van Hem. Hij vindt er zelfs geen één!

Met Psalm 14 in zijn achterhoofd vraagt David zich in Psalm 15 af wie God als gast uitnodigt in zijn tent om bij Hem te mogen wonen op zijn heilige berg. Hoe moet je geleefd hebben, wil je God je uitnodigen?

Vertalers hebben in de loop van de tijden het woord tent in vers 1 vertaald met tempel en woning.

Ik prefereer het woord tent omdat dit woord ons herinnert aan de Ark van het verbond die in een tent door de Israëlieten werd megedragen op hun tocht de woestijn door, het beloofde land in. David wenste zich wel een tempel voor God maar het was zijn zoon Salomo die dat mocht realiseren. Tent als metafoor geeft uitdrukking aan het opbouwen en afbreken van onze

relatie met God. Hij gaat in alle tijden met ons leven: is in ons leven aanwezig. Hij is nabij.

Die God is niet zomaar ergens te vinden Je vindt Hem op zijn heilige berg. Dit herinnert ons aan de God die aan Mozes verscheen op de berg Horeb in het gebergte Sinaï. Daar verbond de God van Abraham, Isaac en Jakob zich met zijn volk: hij beloofde eeuwige trouw.

In het boek Deuteronomium schreef Mozes wetten en regels om het volk voor te bereiden op een leven met deze God in het beloofde land. 613 voorschriften. 365 negatieve en 248 positieve geboden, dit is zoveel negatieve als er dagen zijn in het jaar en zoveel positieve als er beentjes en organen zijn in het menselijk lichaam! We moeten God dus dienen met heel de tijd en binnen de ruimte waarin wij leven.

Maar David, zo zagen we in Psalm 14, zag wat ervan het naleven van de wetten en regels terecht kwam. Het was een tijd van goddeloosheid. Hij beseftte dat er iets moest gebeuren wilde het volk hun God weer willen dienen. Hij herleidde de wetten en regels van Mozes tot elf in Psalm 15.

Even een kort tussenstapje. Jesaja herleidde het tot zes, vervolgens kwam Micha. Hij herleidde alles tot drie leefregels²

---

² Micha 6:8 waar staat 'beoefen de gerechtigheid, heb de goedheid lief en wandel nederig met je God'.

Het Nieuwe Testament zet de lijn voort. Jezus zegt tegen de rijke jongeling op zijn vraag wat het hoogste is in de Wet, antwoordt hij hem met “Gij zult beminnen.’ Dat moet toch te doen zijn? Vindt u niet?

In een Joods commentaar op der psalmen lees ik dat dit mogelijk is. Rabbi Aqiva zegt het volgende: ‘er staat inderdaad geschreven als iemand één gebod overtreedt, dan is het alsof hij ze allemaal overtreden had. Hoeveel temeer dan zal God die goed is en barmhartig, lankmoedig en trouw iemand die één van deze voorwaarden uit Psalm 15 eerbiedigt, hem beschouwen als had hij ze allemaal in ere gehouden? Daarop antwoordt Rabbi Gamaliel: ‘Je hebt ons getroost.’

Ik wil nog even stilstaan bij vers 4 waar staat ‘Hij veracht wie geen achtung waard is, maar eert wie ontzag heeft voor JHWH.’

Je medemens verachten is nogal wat. Is dat aan ons? Of zullen we dat aan God overlaten? Hem komt de wrake toe, lezen we in Romeinen 12:19-21. Is het niet gepaster dat wij doen wat in Spreuken staat? Als uw vijand honger heeft, geef hem te eten. En als hij dorst heeft, geef hem te drinken. Zo stapelt u gloeiende kolen op zijn hoofd.’

Luther heeft het ook niet over verachten. Zijn vertaling luidt: besteed geen aandacht aan die mensen, maar eert hen die God zoeken.’

Terug naar David. 11 regels, dat moet toch haalbaar zijn, om die na te leven? Wie zo doet, komt nooit ten val. Dat is wat David onder woorden brengt in Psalm 15. Het is een oproep aan het volk, maak je er niet met een Jantje van Leiden vanaf. Het geloof is niet voor de zondag als je naar de kerk komt. Besef dat je daar Zijn gast bent. Besef dat dit niet alleen iets is voor de zondag maar ook voor doordeweeks.

Zoals gezegd in Psalm 14 ziet God niemand die goeddoet. In Psalm 15 rijst de vraag wie er bij God te gast mag zijn en bij Hem wonen op zijn heilige berg. In Psalm 16 zegt David tot zijn landgenoten hun toevlucht te blijven zoeken bij God. Schuil bij Hem, als het niet goed gaat. Dan ontvang je de kracht om de kwade machten een oordeel aan te zeggen. Deze God laat je dan beseffen wat een geweldige boodschap van heil je mag uitzeggen: dat je dat mag en kan! Dat vooruitzicht noemt David in vers 6 een liefelijk land. Dat is er nu nog niet, maar het is wel komende!

Binnen de christelijke traditie is deze psalm al heel vroeg gekoppeld aan het Jezusgeheim, in het bijzonder aan zijn opstanding. Petrus en Paulus verwijzen nadrukkelijk naar deze psalm, als een profetie van Christus die 'het bederf niet heeft gekend', in tegenstelling tot David. Sinds kerkvader Origenes (ca. 200) wijken theologen niet meer af van de christologische duiding van deze psalm.

Wie alles verzaakt heeft in zijn of haar leven mag zeggen: 'De Heer is mijn enig bezit, uit Hem leef ik. Hij is de ware wijnstok en wij de ranken. Wie met Hem en uit Hem leeft beleeft eeuwige vreugde.

Luisteren is niet onze sterkste kant. Als we praten willen we gehoord en gekend worden. Willen we gelijk hebben. Willen we bewezen zien dat beweerd wordt.

In het evangelie van Johannes lezen we: 'In het begin was het Woord, het Woord was bij God en het Woord was God'. Het was in het begin bij God. Alles is erdoor ontstaan en zonder dit is niets ontstaan van wat bestaat. In het Woord was leven en het leven was het licht voor de mensen. Het licht schijnt in de duisternis en de duisternis heeft het niet in haar macht gekregen.'

Ik begon deze preek met 'woorden doen ertoe.' Ze verwijzen naar iets wat ons bezig houdt, wat ons motiveert en inspireert.

Voor christenen zijn dit de aloude woorden uit de Bijbel. Woorden van profeten, priesters, koningen, Jezus, apostelen.

Welke taal u of ik ook spreken. Welke woorden we ook gebruiken om ons leven en de situaties die wij meemaken onder woorden te brengen, laat het verwijzingen zijn naar de grond van ons bestaan: de God van Abraham, Isaac en Jakob.

Hem zij alle lof en eer.

AMEN.

Meditatief orgelspel

Lied 791

Het antwoord

Dienst van de gebeden.

Danken/Voorbede/Stil gebed/Gezamenlijk Onze Vader

Wij danken u goede God dat u zich aan ons laat kennen. Dat u zich niet verborgen houdt voor ons. U schiep voor ons hemel en aarde, licht om te kunnen zien, donker om te rusten, bomen en planten om van te leven, water om onze dorst te lessen en U gaf ons de tijd van ons leven om in verwondering te leven.

U gaf ons een stem om Uw lof te verkondigen en Uw naam lof te zingen. Oren om naar u en onze medemensen te luisteren. Ogen om in het gelaat van de ander U ons tegemoet te zien komen.

U gaf ons het stille ruisen van de wind en de stilte in ons hart om Uw woorden te horen.

Voordat Uw stem alles tot aanschijn riep zweefde Uw geest over de oervloed. U sprak en het geschiedde. Toen, nu en in eeuwigheid.

U wilt wonen bij uw mensen. U wilt woning houden in ons hart en hoofd.

Wij danken U voor Uw openheid naar ons toe.

Wij danken U dat U Uw zoon Jezus zond om de duisternis weg te nemen toen wij niet meer wisten hoe met U te leven.

Zo hebt U zich op vele manieren met ons verbonden en stelt ons in de gelegenheid om ons met U te verbinden, ieder op zijn of haar eigen wijze.

Zo krijgt ons leven zin, doel en betekenis.

Uw naam zij lof en eer.

Barmhartige God, wij doen voorbede voor al die mensen die zich zorgen maken over hun toekomst. Vanuit de politiek klinkt steeds hardere taal en weinig mededogen met hen die het niet met ze eens zijn.

De schuld van het falende politieke beleid wordt neergelegd bij vreemdelingen, asielzoekers, statushouders.

De politieke standpunten over de oorlogen in Gaza en Oekraïne baren ons zorgen: het is hun probleem, niet de onze. De zorg om de ander is niet meer vanzelfsprekend. Dit alles verontrust ons en brengt ons uit balans en tot de vraag wie ons hieruit kan helpen. Wij vragen U laat Uw licht schijnen in onze harten.

Wij doen voorbede voor alle mensen die gevangen zitten om iets wat ze gedaan hebben of zich hebben vastgeklonken in denkbeelden, dogma's. Bewaar hen voor het gevoel dat wij ze hebben uitgestoten uit onze levens en hen zien als onmensen waartegen wij beschermd moeten worden.

Wij doen voorbede voor allen die behoefte hebben aan vastigheid, vertrouwen, stabiliteit. Ziekte, eenzaamheid, ruzies, verlies van werk of inkomen brengen ons uit balans en doen ons twifelen aan onszelf. Bewaar hen ervoor en licht hen bij op hun levensweg.

Wij doen voorbede voor alle mensen die zich inzetten privé of in organisaties die omzien naar mensen die één of andere vorm van hulp nodig hebben. Die luisteren en troosten en nabij zijn ook als ze geen uitweg meer zien. Zegen hen met veel vertrouwen op U.

Gisteren hebben wij de verjaardag van onze vorst, Willem Alexander, gevierd. Wij danken U dat U hem tot nu toe gespaard hebt. Wij vragen Uw zegen voor de jaren die komen voor hem, zijn gezin en familie. Geef hen de kracht om ook tot zegen voor ons land te zijn.

In een moment van stilte delen wij met U onze gedachten en gevoelens.

STILTE

Samen bidden wij nu:

Onze Vader, die in de hemel zijt,
Uw naam worde geheiligd,
Uw koninkrijk kome,
Uw wil geschiede in de hemel en op aarde.
Geef ons heden ons dagelijks brood:
en vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven
onze schuldenaren.
Leid ons niet in verzoeking,
maar verlos ons van de boze,

want van u is het koninkrijk, en de kracht en de heerlijkheid,
Amen.

Dienst van de gaven

Collecten

Slotzang 655

Heenzending en zegen

Zegen

De HEERE zegene u en behoede u!

De HEERE doe Zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig!

De HEERE verheffe Zijn aangezicht over u en geve u vrede!

(Numeri 6: 24-26).

Zo zegene u, de Vader, de Zoon en de Heilige Geest.

Amen (3 x gezongen)